

XXIII. Артикулационната функция: онзи, който рядко намира застъпена своята гледна точка в медиите, онемява

Трябва да призная, че учените са твърде плахи хора. Когато видях за пръв път резултатите от теста във влака с въпроса, дали членове на ГКП да бъдат назначавани за съдии, трябваше да си разтъркам очите. Нещата изглеждаха като пълно оборване на спиралата на мълчанието. Привържениците на доминиращото мнение, с ясното съзнание, че зад тях стои мнозинството, бяха предпочели да премълчат. Привържениците на мнението на малцинството, над 50 на сто, изразиха готовност да говорят /табл. 25/.

Твърдото ядро

Още при първите апробации на спиралата на мълчанието през 1972 г. стана ясно, че правилото има изключения. Важна част от емпиричните верификации на теорията се състои в това, да се установят нейните ограничения, да се намерят онези случаи, при които тя не се потвърждава, и едва след това теорията да се диференцира. По времето, когато се провеждаха първите тестове, стана ясно, че малцинството, което в началото на седемдесетте години залагаше на Франц Йозеф Щраус, при теста с влака демонстрира по-голяма склонност да споделя, отколкото притиснатото мнозинство от противници на Щраус /табл. 26/ ¹.

Тогава за пръв път се натъкнахме на "твърдото ядро", т.е. на онова малцинство, което в края на един процес на спирала на мълчанието, винаги остава, като предлага всички заплахи от изолация, които биха могли да ни минат през главата.

Табл. 25: Мнозинството, което също си дава сметка, че е мнозинство, онемява. Малцинството, което също си дава сметка, че е малцинство, говори охотно. Липсват ли на мнозинството аргументи, поради това, че по-рядко им се дава гласност в медиите?

Мнозинството:

Лица, които сами са против членове на ГКП да бъдат назначавани за съдии и при теста във влака срещат някой, който:

мисли различно от тях, но е "за" споделя тяхното мнение, и е "против"

пожелали докато пътуват във влак да се включат в разговор за назначаването на членове на ГКП за съдии:
с готовност биха се включили

27

25

не биха се включили	57	67
не отговорили	16	8
	100	100
n =	169	217

Малцинството:

Лица, които сами са за това
членове на ГКП да бъдат назначавани
за съдии и при теста във влака срещат
някой, който:

споделя тяхното мнение мисли различно и
и също е "за" е "против"

пожелали докато пътуват във влак да се включат в разговор за назначаването на членове на ГКП за съдии:		
с готовност биха се включили	52	52
не биха се включили	40	42
не отговорили	8	6
	100	100
n =	48	54

Източник: Аленсбахски архив, IfD-Umfrage 3028, април 1976

Табл. 26: В края на един продължителен процес на спирала на мълчание-то остава едно твърдо ядро, което е готово да се изолира, като говори

Въпрос: "Да предположим, че Ви предстои да пътувате пет часа с влак и някой във Вашето купе започне да говори за /във всяко 2-ро интервю: против/, че Франц Йозеф Щраус ще влияе в по-голяма степен върху политиката у нас. Бихте ли разговаряли охотно с този човек, или не бихте му обърнали особено внимание?"

	1972	
	мнозинство: противници на Щраус	малцинство: привърженици на Щраус
	%	%
охотно биха разговаряли	35	49
не биха му обърнали особено внимание	56	9
	100	100
n =	1136	536

Източник: Аленсбахски архив, IfD-Umfrage 2087/1+11, окт/ноември 1972

"Твърдото ядро", в определена степен свойствено за авангардистите, си дава сметка за изолацията. За разлика от авангардистите, едно твърдо ядро

на обществеността, може да обърне гръб на непознатите, затворени в себе си представители на обществеността, да се капсулира сектантски, когато става дума за миналото, или за едно по-далечно бъдеще. Другата възможност е твърдото ядро да се почувства едновременно и авангард, което проличава в готовността му да говори, нещо въпреки присъщо за авангардистите. Това се насърчава от ориентираното към бъдещето твърдо ядро, чрез едно състояние, доказано по емпиричен път от американския социален психолог Гари И. Шулман ²: Привържениците на мнението на мнозинството губят с времето способността да се аргументират, ако мнозинството е достатъчно голямо, защото не срещат хора, които да застъпят различно от тяхното мнение. Напълно разколебан, Шулман намира привърженици на убеждението, че човек трябва да си мие зъбите всеки ден, когато изведнаж се сблъсква с обратното мнение.

Привържениците на Щраус съвсем не игнорираха обществеността, не се обособяваха като някаква секта, нямаха възможността да вземат отново връх. Макар и пренебрегнати, те бяха твърдо ядро, което виждаше себе си като авангард и въпреки, че бяха представители на мнението на малцинството, бяха склонни да говорят без особени задръжки.

Ако не угват от медиите, гумите се губят

В случая при назначаването на членове на ГКП за съдии, обаче, нещата стояха по-особено. Тези, които одобряваха идеята, не бяха твърдо ядро и мнозинството от противниците им не хранеха особени илюзии, относно тяхното противостояне. По-скоро страхът от настъпването на комунизма бе голям. Когато мълчаха при теста с влака, при това в присъствието както на съмишленици, така и на противници, и то в преобладаващия брой случаи, нещата трябваше да имат свои основания, макар да не ни бяха още известни. Не би ли могло това да е, липсата на аргументи, защото рядко виждат в медиите изразено своето становище против назначаването на членове на ГКП за съдии, и особено по телевизията?

Сред различните способности за въздействие на масовите комуникации, към тази хипотеза бе добавена още една: артикулационната функция на медиите. Медиите предоставят на хората гумите, аргументите, с които да могат да защитят своята гледна точка. Ако не намерят що годе приемлива, честата артикулация за своята позиция, хората потъват в мълчание, "онемяват".

През 1898 г. Габриел Тард пише есето си "Le public et la foule" ³. Нека завършим раздела за общественото мнение и въздействието на масовите комуникации, с една мисъл на Тард: "Изпращането на частна телеграма до някой главен редактор, поражда сензационно съобщение с най-интензивна директност, което тутакси алармира маси хора в големите градове на континента. От тази дисперсна маса хора, които макар и намиращи се далеч един от друг, попадат в пряк контакт, породен от съзнанието за едновременност и общност на реакциите си върху събитията в съобщението, вестникът формира една огромна, абстрактна, суверенна маса, "мнението" излиза от кръщелния

купел. С това вестникът увенчава едно древно дело, което започва с разговора и продължава с кореспонденцията, но което се изявява в един ефимерен, щрихован, едва загатнат вид – да се превърне личното мнение в локално мнение, а сетне и в национално и световно мнение. Какво грандиозно дело на едно единно обществено съзнание, на един обществен дух...Тук именно се ражда една огромна власт, една власт, която може само да нараства, защото потребността да хармонизира с обществеността, от която всеки човек е част, както и да се мисли и действа съобразно общото мнение, винаги ще бъде по-силна и неустойчива, колкото по-голяма на брой е тази общественост, толкова по-настойчиво ще се проявява това общо мнение и толкова по-честа ще бъде потребността да се съобразяват с него. Не бива да се учудваме, когато съвременниците ни стават тъй податливи на всеки повеи от обгръщащи ги мнения, и да бързаме веднага да отсъждаме, че тяхния характер изведнаж е отслабнал. Когато семената на тополата и жълъдите биват отронвани от бурята, то не е защото са израсли по-слаби, а защото бурята е станала по-силна" ⁴.

Какво ли би казал Тард за телевизията?